

Staigāšana, plānošana

Maršruts ir atkarīgs no tava zirga, ratiem, braucēja, laukuma seguma apstākļiem un taviem aprēķiniem

Ciešs vai atklāts maršruts?

Alternatīvie maršruti

Šķēršļos

Dažādām braucēja/palīga kombinācijām ir dažādas pieejas.

Esmu bijis palīgs braucējiem, kuriem patīk mācīties maršrutu, un nesaņemt nekādu padomu no palīga, ja vien tie neprasa. Tas var nostrādāt, taču, ja braucat ātri, ir par vēlu, ja braucējs palīgam kaut ko prasa.

Veids, kā mēs strādājam, izlemjam maršrutu kopā:

- palīgs ir atbildīgs par maršrutu un līdzsvaru
- braucējs ir atbildīgs par zirga vadību un ratiem

Tas strādā un tam ir nozīme – braucējam ir pietiekami daudz jādomā par zirga vadību un taisnās līnijas ievērošanu. Praktiski tas nozīmē, ka palīgs dod skaidras norādes par maršrutu – pirms katriem vārtiem – bet braucējs tikmēr vada zirgu. Braucējs arī ir iemācījies maršrutu un līnijas, lai zinātu tālāko maršrutu (tuvākiem šim stabam, šeit nebaupt tik tuvu, utt.....). Palīgam un braucējam ir jābūt pārliecinātiem, ka viņiem ir norunāta nepārprotama savstarpējā vārdnīca, un jāpraktizējas savstarpējā komunikācijā un laika uzņemšanā. Atceries, ka braucējam jau laikus ir jāzina pagriezieni un taisnās līnijas, lai varētu zirgu ielocīt.

Vari praktizēties pa laukumā izvietotiem konusiem, kur palīgs izvēlas maršrutu, pa kuru brauks braucējs. Ja varat to paveikt, braucot pietiekami lielā ātrumā, jūsu komunikācija strādā. Barry Capstick padoms braucējam – „Tu! – Pārstāj pļāpāt un brauc kur tev saka”.

Uzskatu, ka palīgam nav jānodod norādījumi zirgam, kamēr ar to brauc braucējs – tev vajadzīgs tikai viens braucējs! (Taču tas ir atļauts, un dažiem cilvēkiem tas nostrādā!)

Lai vai kā, palīgam jāzina par zirgu, jābūt spējīgam to vadīt, apturēt un soļot ar to, un spēt apieties ar to, ja notiek kāds negadījums.

Vārdnīca

Mēs izvēlējamies orientierus un vārdus, kurus mēs [autori] atzīstam, un izvairāmies no komandām, kādas braucējs dod zirgam:

„Volts pa kreisi ap sarkano mucu”

„360” volts apkārt

„Liels volts pa labi”

„Otrais pa kreisi”

„Lēnām” – par tehniskām detaļām

„Kreisā lampa” – ja iznākat no vārtiem, taisiet voltu pa kreisi un ejiet cauri pa tiem pašiem vārtiem atpakaļ

„Stipri pa labi”

Atceries, ka braucējam par gaidāmajiem pagriezieniem ir jāziņo laicīgi – ir vajadzīgs laiks, lai zirgu sagatavotu – un zirgs atrodas pāris metru priekšā.

Par ko vēl ir jādomā, esot šķērslī?

Uzmanies no briesmām: koku celmiem, betona blokiem, asām malām, zariem, kas noliekušies pāri, nevēlamiem izvirzījumiem līkumos [kur slīpums var veicināt ratu apgāšanos].

Tāpat kā pašus vārtus, skaties, kā izbrauksi starta un finiša vārtus. Vari izbraukt cilpu vai voltu, ja nepieciešams starta vārtus izbraukt īpašā leņķī – laiks, kas ir ārpus starta/finiša ir mazāk būtisks (dažreiz maršruta sastādītāji starta vārtus liek īpašā leņķī, tādā virzienā, no kurienes tu ieradīsies šķērslī). Paskaties, kur tu beigsi, ja finišu šķērsosi lēkšos – būs nepieciešama vieta, lai gaitu nomainītu, priekšroka dodama nekonkrētam laukumam. Dažkārt tas var nozīmēt braukšanu nepareizā virzienā vairākus desmitus metru, un tad braukt atpakaļ uz pareizā ceļā – tas ir OK, taču plāno to.

Līdzsvars un palīga komforts

Absolūti būtiski palīgam ir palīdzēt līdzsvarot ratus šķēršļu stūros. Stūros liekties – tas ir – palīgs liecas uz to pusi, uz kuri iet zirgs. Noliekties – noliecies, taču uzmanies no stabiem, kas tuvojas. Palīga liekšanās var radīt atšķirību starp ratu apgāšanos un neapgāšanos.

Ratos atrodi rokturus, un pārlicinos, ka vari tos cieši satvert – nēsā cimdus vai aptin rokturus ar autostūres apdares materiālu vai ar citu materiālu, ja rokturi ir slideni. Pārlicinies, ka aizmugurējais pakāpiens ratos nav slidens, un ka tu uz tā varēsi noturēties pat tad, ja tas ir slapjš vai dubļains.

Esi drošs, ka nesusīsies pret aizmugurējo pakāpienu vai citām ratu detaļām; aptin jebkuras detaļas savā kāju līmenī, ja šķiet, ka tās var radīt traumas. Var izmantot cauruļu izolāciju un lentes. Tā vari pilnībā koncentrēties uz līdzsvaru.

Dažkārt palīgs var pacelt ratus nost no konstrukcijām, lai paglābtos no ietriekšanās stabā vai elementa nogāšanas. Izmanto to visos gadījumos, taču pēc iespējas mazāk – tas nerada vienmērīgas braukšanas apstākļus apkārt šķērslim, un var traucēt ar grūstīšanu braucējam, grožiem un zirgam.

Palīga svars ir izšķirošs – liecies uz pagrieziena iekšpusi – tādā virzienā, kādā iet zirgs.

Negadījumi

Izplāno, ko darīt, ja tā notiek! Drošība vispirms – ja ir nedroši, apstājies, palīgam jāizkāpj, jāiet pie zirga galvas, pārbaudi. Trenē savu zirgu gaidīt negaidīto – īpaši praktizē apstāšanos bez iemesla, iekļaujot apstāšanos arī šķēršļa vidū, ja kaut kas salūzt, tu varēsi apstāties. Trenē atkāpināšanu. No dalībnieka, kura zirga ļoti labi to prot, dzirdējām – ja zirgi apgāžas, tie necelsies, līdz tiem to neprasīs [cīnīties, lai pieceltos, mudžinātos, nobītos, mēģināt tikt prom....]. Jebkurā gadījumā, ja zirgs nokrīt, nekavējoties palīgam jāiet pie viņa galvas un jātur tā pie zemes, līdz ir droši celties augšā.

Dažādi

Ponijs ir zirgu kārtas dzīvnieks, kura augstums skaustā nepārsniedz 148 cm (14.23 h) bez pakaviem vai 149 cm (14.27 h) ar pakaviem. Minimālais poniju augstums skaustā ir 120 cm (11.3 h) ar pakaviem [914.2.]

[914.2. Augstums skaustā

Braucamie poniji nedrīkst pārsniegt 148 cm augstumu skaustā bez pakaviem, vai 149 cm augstumu ar pakaviem. Visi pārējie braucamie zirgi, kas ir lielāki par šo augstumu tiek klasificēti kā zirgi. Braucamie poniji divjūgos un četrjūgos nedrīkst būt mazāki par 108 cm

augstumu skaustā bez pakaviem un 109 cm augstumu ar pakaviem. Vienjūgu poniji un tandēmi nedrīkst būt mazāki par 120 cm augstumu skaustā bez pakaviem un 121 cm ar pakaviem.

Dalībnieka Nacionālā federācija ir atbildīga par to, lai poniji sacensībās piedalītos atbilstoši šiem kritērijiem.]

Vai veikt īsāku, ciešāku ceļu vai garāku, mierīgāku ceļu apkārt šķērslim?

Tas ir atkarīgs no tava zirga veiklības, pārkuma un treniņiem. Ja tavš zirgs spēj veikt šaurākus vai garākus pagriezienus, izvēle ir starp laba ātruma saglabāšanu braucot apkārt pa garāko ceļu vai saīsināt attālumu izmantojot īsāko maršrutu. Aptuvenais aprēķins, ko izmantojam [šeit domāts Barry Capstick] ir izstaigāt abus maršrutus pa kuriem zirgs ies, un, ņemot garāko un mierīgāko maršrutu, nodrošināt, ka tas nav vairāk nekā 10 m garāks par īsāko maršrutu.

Tev vajadzētu arī apskatīt to, kā katrs no maršrutiem sader ar ceļu no iepriekšējiem vārtiem un ceļu uz nākamajiem vārtiem – katras virziena izmaiņas var tevi palēnināt un radīt kļūdu risku.

Kāda ir šī visa teorētiskā bāze:

Ņem savu ratu masu m (kg), braucot stūrī rādiusā r (m) ar ātrumu v (m/s).

Max ātrums, ko varat attīstīt, braucot stūrī pirms apgāšanās kad:

Centrbēdzes spēks=spēks, lai apgāztu ratus t.i.

$mv^2/r = m \cdot \text{puse no riteņu sliežu nospiedumu platuma/smagma centra augstums}$,

tātad, tavš max ātrums pirms sašķiešanās ir proporcionāls ar \sqrt{r}

Max ātrums pirms sāk slīdēt ir, kad centrbēdzes spēks=max berzes spēku,

$mv^2/r = m \cdot \text{berzes koeficients} = 0.6m$, un atkal

tavš max ātrums pirms sāk slīdēt ir proporcionāls \sqrt{r}

Pusapļa riņķa līnija= πr

Tātad, laiks \sim attālums/ātrums $\sim r/\sqrt{r} \sim \sqrt{r}$ tātad mazāks aplis ir labāk. Piemēram, volts ar rādiusu 12 m prasīs 1.4 reizes ilgāku laiku nekā volts ar 6 m rādiusu – tu vari ātrāk veikt lielāko voltu, taču ne tik ātri, lai veiktu vēl lielāku voltu. Lai vai kā, ir volta izmēru minimuma limits, ko zirgs var veikt, un ir max zirga ātrums, kādā veikt mazāko voltu – kur zirgs iet sāniski – var būt zems.

Mitrā zālē vai brīvā virsmā (iekštelu manēzās) tu slīdēsi pirms sašķiešanās. Ar labu rokturi ratos ir iespējams vispirms sašķiebties. Iespējams ir vēlāmāk slīdēt pirms sašķiešanās, tātad ratiem jābūt: puse no riteņu sliežu nospiedumu platuma/ smagma centra augstums > berzes koeficients. Kur max iespējamais berzes koeficients ~ 1 , tātad mēs gribam, lai smagma centra augstums < puse no riteņu sliežu nospiedumu platuma. Ņem vērā – ja riteņiem ir gropes, rati nevar slīdēt, taču tie joprojām var sašķiebties.

Drošības zelta likumi

- Pārbaudi savu ekipējumu – ratus un inventāru – kondīciju un piemērotību.
- Zirgam, kurš ir iejūgts, vienmēr jābūt braucējam pie grožiem vai kādai personai pie galvas.
- Vienmēr no zirga noņem visu inventāru, pirms noņem zirgam iemauktus.
- Palīgam ratos jābūt vienmēr, kad tajos ir braucējs – līdz tam nepalūdz izkāpt.
- Palīgs nedrīkst atrasties ratos, ja tajos nav arī braucējs [ja vien palīgs netur grožus kā kompetents braucējs]
- Ja notikusi ratu apgāšanās, palīgam nekavējoties jādodas pie zirga galvas.
- Palīgam jāzina, kā nekavējoties atbrīvot zirgu no ratiem.
- Domā par to un izmēģini [tik, cik vari – iespējams mēģinot arī bez zirga] ko darīt dažādās situācijās; apgāšanās, braucējs izkrīt no ratiem, zirga kāja pār streņģi, saplīsusi streņģe, saplīsuši groži, zirgs aizmūk. Tad mēģini, cik vien iespējams, no šādām situācijām izvairīties.
- Velkā atbilstošu drošības apģērbu.
- Uzmanies no citiem.
- ...un visi citi drošības noteikumi, kas attiecas uz zirgiem.....

Ratu līdzsvara regulēšana

Tas attiecas tikai uz ratiem, kuriem ir divi riteņi – četru riteņu ratus līdzsvaro to riteņi. Divu riteņu rati jālīdzsvaro tā, kad palīgam un braucējam esot savās normālajās pozīcijās, ilksis viegli spiež uz dzeņaukstīm (ilksu stiprināšanas siksnas pie sedulkas). Ratiem jābūt aprīkoti ar skrūvējamiem regulēšanas elementiem, lai braucēja sēdekli varētu pārvietot uz atpakaļu vai uz priekšu, vai sēdekli nostiprinātu pareizajā pozīcijā. Pareizs pielāgojums ir nozīmīgs drošības apsvērumu un zirga labklājības dēļ. Es pārliecināts par to, ka to pārbaudīji – ir nepieciešama pielāgošana, ja palīgs maina savu atrašanās vietu no sēdēšanas līdzās braucējam uz stāvēšanu ratu aizmugurē, vai, ja palīgiem ir atšķirīgs ķermeņa svars.

Aizjūga pārbaude

Šajās piezīmēs nav iespējams aplūkot pareizu aizjūga un ratu piemērošanu zirgam – lai vai kā, šeit aprakstītas dažas lietas, kuras palīgam ir svarīgi iemācīties.

Ja palīgs jūdz zirgu, ir būtiski, ja viņš zin kā pārbaudīt to, vai aizjūgs zirgam der un pareizi uzlikts.

Ja kaut kas nav izdarīts līdz galam, tas var radīt negadījumus, palīgam un braucējam – abiem – būtu jāpārbauda galvenās lietas [līdzīgi kā lidmašīnas pārbaude pirms lidojuma]; vai viss ir piesprādzēts, īpaši pēdējā visu jostu pārbaude [vai kāds tās ir pievilcis – nostiprini tās – lai tās nebūtu ne par vaļīgu, ne par ciešu] un grožu pārbaude [vai ir pareizi piesprādzēti pie mutes dzelža pareizās daļas, vai ir izvilkti cauri aizjūga riņķīšiem utt.]. Vissliktākā situācija ir tad, ja braucējs domā, ka palīgs ir pievilcis jostu un kaut ko piesprādzējis un otrādi, tātad neviens to nav izdarījis. Pārbaude jāveic katru reizi abiem.

Kad palīgs ir iejūdzis zirgu, viņam ne pārāk spēcīgi rati jāpastumj zirga virzienā, lai pārbaudītu sleju darbību, streņģes nekarātos pārāk zemu, bremžu piemērotību un attālumu starp zirga kājām un zveņģeli, tad zirgs nedaudz viegli jāpakāpina atpakaļ, lai pārbaudītu vai streņģes ir taisnas un piemērotas vilkšanai, un tad jāpārbauda tas, vai ilksis/dzeņaukstis ir savā vietā, un dīseles garums ir pietiekams. Kad rati ir pastumti atpakaļ, streņģēm jābūt taisnām (tās nedrīkst būt savilkta sāniski vai uz augšu vai leju) un tām jābūt pareizā leņķī. Starp zirga aizmuguri (pakaļkājām/ciskas) un slejām bez pūlēm jāspēj ielikt dūri.

Rezerves pātaga

Konusos un manēžas braukšanā ratos turi rezerves pātagu – ja braucējs to nomet, tu to vari padot bez soda punktu saņemšanas, ja vien to vari izdarīt pirms nākošā konusu pāra [917.3.4.]. Pātagas maratonā nav obligātas, tātad pātagas (arī rezerves pātagas) izmantošana ir tava braucēja izvēle.

917.3 Whip for Competitions A and C

917.3.4 The whip, if dropped, need not be replaced and the Competitor may finish without a whip. However the groom may hand the driver a spare whip and there will be no further penalty.

917.4 Whip for Competition B

The whip can only be used by the Competitor (Driver). Failure to comply will incur 20 Penalties.

Pielikums – nesenās noteikumu izmaiņas

Pēdējos gados ir bijušas vairākas detalizētas noteikumu izmaiņas.

Nozīmīgākās nesenās izmaiņas ir:

- Manēžas braukšanas shēma ir jāveic ar ratiem, kuriem ir uzstādīts nepieciešamais riteņu nospiedumu platums konusu maršrutam (t.i. 138 cm)
- Maratonā pātaga nav nepieciešama
- Šķērslī tu esi šķērsojis vārtus tad, kad visa ekipāža izbrauc caur tiem (ratu aizmugurējā ass)
- Tu iegūsti soda punktus, ja A posmu uzsāk par vēlu
- Maratonā un/vai konusus tu vari izmantot spidometru, attāluma mērītāju un hronometru
- Konusu maršrutā ratiem jābūt aprīkoti ar lampām
- Staigājot konusu maršrutu, nav jāvelk tērps, kuru vilksi braucot maršrutu, vienkārši ir jābūt pieklājīgi apģērbtam [ne pareizi, kā agrāk bija] t.i. priekšauts, cimds un cepure nav obligāti, kad ejat staigāt konusu maršrutu